

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ КРАУД-ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Ірина Петлін

Львівський інститут економіки і туризму
79000 м. Львів, вул. М. Менцинського, 8
e-mail: petlinirina@gmail.com

Анотація. В сучасних умовах господарювання актуальною є проблема пошуку прогресивних інструментів для підвищення ефективності діяльності підприємств та управління усіма процесами.

Методологічну базу дослідження склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, аналітичні матеріали з проблеми дослідження.

В статті надається теоретичне обґрунтування сутності крауд-технологій як економічної категорії. Доведено, що крауд-технології являють собою способи, методи та інструменти об'єднання ресурсів зацікавленого кола осіб задля вирішення різноманітних завдань на основі використання віртуальних платформ.

У результаті проведеного дослідження визначено такі види крауд-технологій в діяльності підприємств: краудсорсинг, краудфандинг, краудворкінг, краудрекрутинг, краудстаффінг, краудтренінг, краудлендинг, краудінвестинг, краудмаркетинг.

Обґрунтовано основні переваги та недоліки окреслених крауд-технологій та зазначено напрями їх використання в діяльності підприємств.

Доведено, що основними напрямками застосування крауд-технологій в діяльності підприємств можна вважати такі, як виробництво, маркетинг, інвестиційна, інноваційна діяльність, фінанси та адміністрування.

Ключові слова: крауд-технології, краудсорсинг, краудфандинг, краудворкінг, краудрекрутинг, краудстаффінг, краудтренінг, краудлендинг, краудінвестинг, краудмаркетинг.

Постановка проблеми. Розквіт цифрових технологій дав поштовх до підвищення ефективності функціонування підприємницьких структур шляхом впровадження на них крауд-технологій.

На сьогоднішній день динамічний розвиток суб'єктів господарювання залежить від пошуку і залучення різноманітних джерел фінансування в їх діяльність, підвищення ефективності виробничої, маркетингової, інноваційної діяльності та управління персоналом, що зумовлює створення нових продуктів і послуг тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку та використання крауд-технологій присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних вчених як Андрєєва Ю.Ю., Горнуф Л., Джефф Г., Майстренко О.В., Молдажанов Т., Панкрухин О.П., Полякова Ю.М., Спиридонова Є.В., Сошніков Д.С., Тимофєєва М.А., Церасо А., Чуланова О.Л., Шумовська А.С. та ін. Дослідженню конкурентних переваг від

застосування крауд-технологій присвячено праці Бондаренко С.М., Невмержицької А.А., Ліфар К.В. та ін. Проте, в працях науковців не окреслено впливу крауд-технологій на підвищення ефективності системи управління та діяльності підприємств. Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напрямку дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей крауд-технологій, їх переваг та недоліків, а також можливостей їх застосування вітчизняними підприємствами в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах нестабільної ситуації в економіці держави і в діяльності суб'єктів господарювання актуальним питанням є пошук альтернативних джерел фінансування своєї діяльності.

Крім традиційних джерел фінансування вітчизняні підприємства досить часто вдаються до залучення фінансових ресурсів з альтернативних джерел, вагомим з яких є крауд-технології.

Крауд-технологія – це взаємодія підприємства з широким колом осіб (що на англійській мові визначається як “crowd”) за допомогою інтернет-технологій задля використання ресурсів широкого загалу для вирішення специфічних завдань підприємств або організацій [1].

Особливістю розвитку крауд-технологій є тісна залежність поширення і проникнення мережі Інтернет.

На рисунку 1 за даними глобального звіту «Digital 2020» зображено кількість користувачів Інтернету і соціальних мереж в світі протягом 2020 року. Як видно з рисунка, їх кількість зросла у 2020 році порівняно з попереднім роком на 7% і на 9% і склала 4,54 млрд. осіб. і 3,8 млрд. осіб відповідно (59% і 49% всього населення планети) [2].

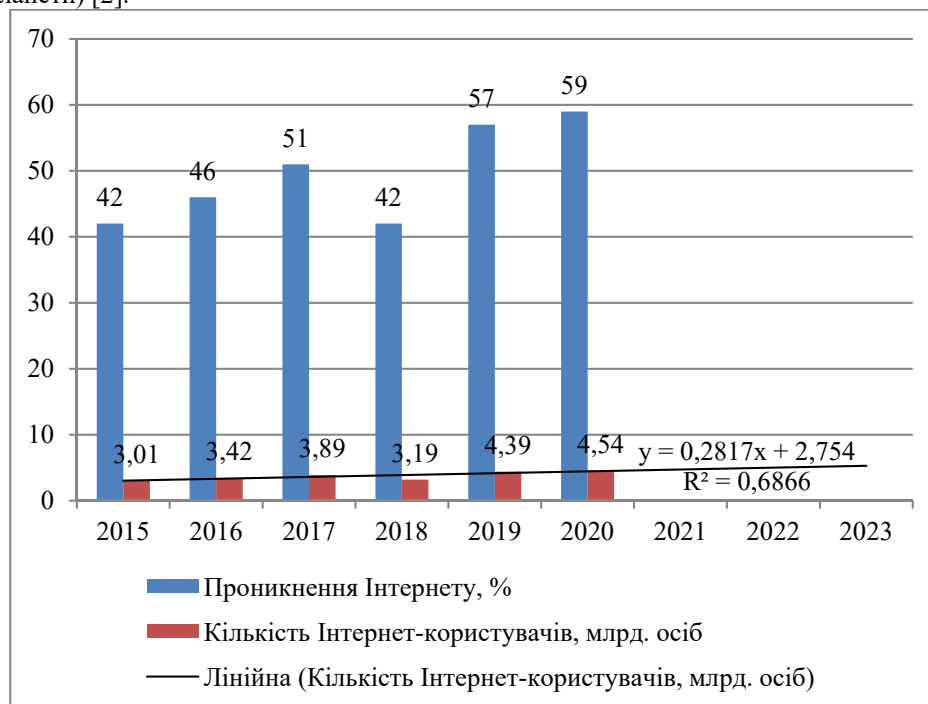

Рис. 1. Кількість Інтернет-користувачів, млрд. осіб протягом 2015-2020 рр.

На рис. 1 нами продемонстровано трендовий аналіз (прогноз) кількості Інтернет-користувачів на 2021-2023 роки.

Згідно рівняння додатний коефіцієнт біля змінної x демонструє тенденцію до збільшення Інтернет-користувачів, приблизно на 2,7 млрд. користувачів щороку. Зазначена модель є адекватною до вихідних даних, оскільки коефіцієнт детермінації R^2 має високе значення.

Отже, крауд-технологія – це процес, в якому добровільні ініціативи окремих людей акумулюються для реалізації загальної справи» [3].

Тобто, крауд-технології являють собою способи, методи та інструменти об'єднання ресурсів зацікавленого кола осіб задля вирішення різноманітних завдань на основі використання віртуальних платформ.

Можна виокремити такі види крауд-технологій в діяльності підприємств: краудсорсинг, краудфандинг, краудворкінг, краудрекрутинг, краудстафінг, краудтренінг, краудлендинг, краудінвестинг, краудмаркетинг.

Найбільшого використання серед крауд-технологій набув краудсорсинг.

Краудсорсинг являє собою організовану роботу великої кількості однодумців, яка націлена на вирішення ключових проблем методом включення інноваційних ідей [4].

В таблиці 1 продемонстровано переваги та недоліки краудсорсингу.

Таблиця 1

Переваги та недоліки краудсорсингу

Переваги	Недоліки
Швидка обробка великих об'ємів інформації	Неможливість повністю контролювати хід робіт, планувати результат по термінах і об'ємах
Оперативність перевірки джерел інформації	Дублювання інформації від краудсорсерів
Самоорганізація і самоуправління комунікативних платформ	Необхідність високого рівня мотивації учасників
Залучення талановитих	Необхідність затрат часу і ресурсів на додаткову перевірку
Оперативність отриманих даних	Недостатній рівень компетенції виконавців у вирішенні поставлених цілей
Залучення нових клієнтів	Витік цінної інформації
Економія коштів	

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Краудфандинг походить від поєднання двох слів – crowd (натовп, юрба, маса) і funding (фінансування) – це колективна співпраця людей (донорів), які добровільно разом об'єднують свої гроші або інші ресурси, як правило через Інтернет, щоб підтримати зусилля інших людей або організацій (реципієнтів) [5, с. 2180].

В таблиці 2 продемонстровано переваги та недоліки краудфандингу.

Тобто, краудфандинг являє собою об'єднання зусиль користувачів мережі Інтернет щодо залучення фінансових ресурсів для реалізації якихось ідей чи проектів.

Краудворкінг – залучення трудових ресурсів ззовні для прискорення процесів виробництва. Цей метод передбачає виконання платних, короткотермінових завдань, що передаються через інтернет-платформи.

Таблиця 2

Переваги та недоліки краудфандингу

Переваги	Недоліки
Незалежність від банківських установ	Нерозробленість інвестиційного інструментарію
Безкоштовна реклама	Необґрунтований розмір витрат на реалізацію проекту
Перевірка ідеї (тестування проекту)	Порушення умов договору
Повний контроль над проектом	Відсутність професійного аудиту проекту
Відкритість новим можливостям	Проекти є не завжди зрозумілими для користувачів мережі Інтернет
Оцінка рівня попиту та зниження ризиків	Для великих проектів, крім народного фінансування потрібно шукати і інші джерела фінансування (донорів)
Отримання контактної інформації та формування бази даних споживачів	
Ресурси, отримані на краудфандингових платформах не потрібно повертати	

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Таблиця 3

Переваги та недоліки краудворкінгу

Переваги	Недоліки
Передача завдань значній кількості он дайн працівників	Розширення тіньової економіки
Залучення виконавців завдань з різних куточків світу	Зростання незаконної праці та нової цифрової нестандартної зайнятості
Виконання різного спектру завдань: створення логотипу, просування сайту, переклади, розшифровка аудіозаписів, програмне забезпечення, програмування	
Скорочення часу і витрат на процес виробництва	

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Краудрекрутинг – це спосіб відбору найбільш перспективних носіїв професійних компетенцій, необхідних конкретному підприємству, на основі показників їх роботи в краудсорсинговому проекті, шляхом спостереження та оцінювання діяльності учасників у ситуації, що імітує робочий процес [6].

Таблиця 4

Переваги та недоліки краудрекрутингу

Переваги	Недоліки
Оптимізація часу HR-служб	Відсутність кадрового планування і управління чисельністю персоналу
Перевірка кандидатів на практиці	Тривалий період пошуку, відбору персоналу та його оцінки
Формування кадрового резерву	Пошук і відбір кандидатів здійснюється внутрішніми рекрутерами на власних або орендованих крауд-платформах
Трудовий договір як винагорода	Відсутність корпоративної культури
Оптимізація управління персоналом	
Раціональне використання творчого потенціалу штатних працівників	

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Краудрекрутинг – відбір кваліфікованих працівників для проекту з метою їх працевлаштування підприємством на постійній основі.

Краудстафінг – технологія пошуку і відбору персоналу заснована на залученні зовнішніх рекрутерів для роботи на спеціалізованій віртуальній платформі, з метою оцінки кандидатів на вакантні посади [7, с.20].

Таблиця 5

Переваги та недоліки краудстафінгу

Переваги	Недоліки
Швидкість підбору персоналу	Відсутність кадрового планування і управління чисельністю персоналу
Швидкість і рівень адаптації нового працівника	Тривалий період пошуку, відбору персоналу та його оцінки
Залучення зовнішніх рекрутерів	Відсутність корпоративної культури
Формування кадрового резерву	

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Краудстафери – спеціалісти з відбору персоналу, які працюють 24 години 7 днів на тиждень з будь-якої точки світу і отримують комісійні за кожного розміщеного кандидата на вакантну посаду.

Краудтренінг – метод навчання персоналу, в основі якого лежить аналіз і обґрунтування оцінки запропонованих варіантів вирішення завдання іншими учасниками процесу і розробка власної ідеї [7, с. 20].

Таблиця 6

Переваги та недоліки краудтренінгу

Переваги	Недоліки
Активність групи	Велика група людей
Підвищення рівня мотивації	Неоднаковий рівень підготовки членів групи
Здатність до колективного мислення та прийняття рішень	Різний рівень усвідомлення інформації
Практична перевірка отриманих знань	Тривалий проміжок часу на тестування і виявлення отриманих знань і навиків

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Крауд-технології щодо управління персоналом (краудворкінг, краудрекрутинг, краудстафінг та краудтренінг) мають певні особливості.

Краудворкінг включає відбір та оцінку персоналу для короткотермінового виконання певних завдань, що передаються через Інтернет-платформи.

Краудрекрутинг передбачає пошук кандидатів на вакантну посаду внутрішнім рекрутером, тобто працівником компанії в процесі реалізації крауд-проекту на власних чи орендованих крауд-платформах.

Технологія краудстафінгу передбачає окреслення роботодавцем вимог до кандидата на вакантну посаду та оплату послуг зовнішньому рекрутеру. Фактично відбувається пошук і підбір персоналу та формування кадрового резерву.

Краудтренінг полягає в відборі потрібних фахівців та їх навчанні та формуванні корпоративної культури.

Краудлендинг – сучасна технологія краудових технологій, яка здійснюється онлайн, шляхом надання кредиту на інвестиційні проекти фізичних юридичних осіб на основі інтернет-платформи [8].

Таблиця 7

Переваги та недоліки краудлендингу

Переваги	Недоліки
Швидкість і оперативність в отриманні позичальником фінансових ресурсів	Високі ставки
Отримання вигідніших умов фінансування, ніж на фінансовому ринку	Відсутність законодавчого регулювання
Доступність до фінансування широкого спектру галузей	Невисокий рівень систем скорингу
Документальне (правове) оформлення умов договору	Низький рівень зацікавленості інвесторів

* джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Основною перевагою краудлендингу є виключення ризику неповернення залучених коштів через формування у правовому полі відносин між позичальником і інвестором. Інтернет-платформа виступає посередником між ними і забезпечує гарантії реалізації проекту.

Краудінвестинг – інвестування коштів і отримання максимальної вигоди від вкладання коштів в реалізацію проекту – об'єкта краудінвестування [9].

Таблиця 8

Переваги та недоліки краудінвестингу

Переваги	Недоліки
Отримання винагороди інвестором	Відсутність професійної експертизи
Фінансування здійснюється невеликими вкладками широкого кола учасників	Низька ліквідність і обмежені можливості виходу з малих підприємств
Формування прозорого і ефективного механізму приватного фінансування проектів	Ризик невиконання позичальником своїх зобов'язань та поставлених цілей
Підтримка стартапів та інноваційних ідей	Ризик неповернення вкладених коштів
Великий вибір проектів	Шахрайство
Сприяє росту зайнятості населення	Витік ідей
Можливість диверсифікації	
Сприяє росту технологічного та інноваційного розвитку	
Знижує рівень посередницької діяльності	

* Джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

В сучасних умовах важко знайти інвестора, який би інвестував значну суму коштів для реалізації крауд-проекту, тому інвестування незначних за обсягом сум грошових коштів – найбільш оптимальний напрямок успішної реалізації проекту.

Краудмаркетинг – це управління широким колом споживачів, об'єднаних у спільноту, з метою реалізації комерційних інтересів компанії.

Переваги та недоліки краудмаркетингу

Переваги	Недоліки
Накопичення інформації та утворення нового інформаційного простору	Підходить не усім компаніям
Збільшення кількості споживачів	Висока трудоемність
Розширення цільової аудиторії підприємства	Ризик забанення
Управління співтовариством споживачів	Тривалий термін пошуку площадок, розміщення рекомендацій та очікування результату
Самоорганізація і обмін досвідом	Неправдивість відгуків
Можливість вільної комунікації між споживачами різних регіонів і країн	
Управління збутом в мережових співтовариствах	

* Джерело: сформовано автором на підставі проведених досліджень

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, використання крауд-технологій є джерелом розвитку підприємницьких структур та реалізації здібності людей через мережу Інтернет. Використання крауд-технологій можливе у різних сферах діяльності, зокрема виробничій (краудворкінг), маркетинговій (краудсорсинг, краудмаркетинг), інноваційній (краудсорсинг), інвестиційній (краудфандинг, краудінвестинг, краудлендинг), управлінні персоналом (краудрекрутинг, краудстафінг, краудтренінг), що надає їм переваги від використання ресурсів учасників задля досягнення певних цілей та завдань.

Результат від впровадження на підприємствах крауд-технологій очевидний. Він проявляється в скороченні часу і витрат на виробництво і пошук кваліфікованих кадрів, появі значного обсягу інформації та генеруванні конструктивних ідей виробничої, маркетингової, інвестиційної, інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, збільшенні цільової аудиторії та споживачів та можливості залучення фінансових ресурсів задля реалізації спільних завдань.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з оцінкою ризиків від впровадження крауд-технологій на підприємствах.

Список використаних джерел

1. Голубовская Т.В. Крупную рыбу одному не выгнать или крауд-технологии в действии URL: <http://2013.404fest.ru/reports/bigfish>
2. Глобальный звіт «Digital 2020». URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>
3. Ceraso, Antonio. Crowd technologies: Rhetoric and power in peer production discourse. ProQuest. URL: <http://search.proquest.com/docview/304988911>
4. Jeff Howe. The Rise of Crowdsourcing. URL: <http://archive.wired.com/wired/archive/14.06/crowds.html>
5. Спиридонова Е.В., Шумовская А.С., Сошников Д.С. Инновационные способы финансирования проектов: теория и практика краудфандинга. Российское предпринимательство, 2016. Т. 17. № 17. С. 2179–2192.
6. Краудрекрутинг – новая технология массового поиска талантов. URL: <https://companion.ua/208489/>
7. Полякова Ю.М. Управление персоналом на основе современных крауд-технологий: краудстафинг, краудрекрутинг и краудинвестинг. Научные

- исследования экономического факультета. Электронный журнал, 2020. Том 12. Выпуск 3. С. 16-30.
8. Чуланова О. Л. Современные крауд-технологии: краудсорсинг, краудфандинг, краудинвестинг, краудлендинг. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-kraud-tehnologii-kraudsorsing-kraudfanding-kraudinvesting-kraudlending/viewer>
 9. Hornuf L., Schwienbacher A. Crowdfunding – Angel Investing for the masses?, 2014. 21 p.

References

1. Holubovskaia T.V. Krupnuiu rybu odnomu ne vytashchyt uly kraud-tekhnohyy v deistvyu [Large fish alone do not pull or crowd technology in action]. URL: <http://2013.404fest.ru/reports/bigfish>
2. Hlobalnyi zvit «Digital 2020», available at: <https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview>
3. Ceraso, A. Crowd technologies: Rhetoric and power in peer production discourse. ProQuest, available at: <http://search.proquest.com/docview/304988911>
4. Howe J. (2006), The Rise of Crowdsourcing, available at: <http://archive.wired.com/wired/archive/14.06/crowds.html>
5. Spirydonova E.V., Shumovskaia A.S., Soshnykov D.S. (2016), Ynnovatsyonnye sposoby fynansyrovaniya proektov: teoriya y praktyka kraudfandyha, Rossyiskoe predprynymatelstvo, no 17, pp. 2179–2192.
6. Kraudrekruting – novaya tekhnologiya massovogo poiska talantov, available at: <https://companion.ua/208489/>
7. Poliakova Yu.M. (2020)? Upravlenye personalom na osnove sovremennykh kraud-tekhnohyy: kraudstaffynh, kraudrekrutyh y kraudynvestynh, *Nauchnye issledovaniia ekonomicheskoho fakulteta*, no 3, pp. 16-30.
8. Chulanova O. L. Sovremennye kraud-tekhnohyy: kraudsorsynh, kraudfandyh, kraudynvestynh, kraudlendynh, available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennye-kraud-tehnologii-kraudsorsing-kraudfanding-kraudinvesting-kraudlending/viewer>
9. Hornuf L., Schwienbacher A. (2014), Crowdfunding – Angel Investing for the masses?, 21 p.

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF USING COWD TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURIAL STRUCTURES

Irina Petlin

*Lviv Institute of Economics and Tourism
79000 Lviv, street M. Mentsinsky, 8
e-mail: petlinirina@gmail.com*

Annotation. In modern business conditions, the problem of finding advanced tools to improve the efficiency of enterprises and management of all processes has been relevant.

The methodological basis of the study has consisted of scientific works of domestic and foreign scientists, analytical materials on the research problem.

The article provides a theoretical justification for the essence of crowdfunding as an economic category. Crowd technologies have been proven to be ways, methods, and tools to pool the resources of an interested group of people to solve various problems based on the use of virtual platforms.

As a result of the study, the following types of crowd technologies have been identified in the activities of enterprises: crowdsourcing, crowdfunding, crowd work, crowd recruiting, crowd staffing, crowd training, crowdlending, crowd investing, crowd marking.

Crowdsourcing is the organized work of a large number of like-minded people, which aims to solve key problems by incorporating innovative ideas.

Crowdfunding is the collaboration of people (donors) who voluntarily pool their money or other resources, usually over the Internet, to support the efforts of other people or organizations (recipients).

Crowd work – attracting labor from the outside to speed up production processes. This method involves performing paid, short-term tasks that are transmitted over Internet platforms.

Crowd recruiting is the selection of qualified employees for a project to employ them permanently.

Crowdstaffing – a technology of search and selection of personnel based on the involvement of external recruiters to work on a specialized virtual platform, to assess candidates for vacant positions.

Crowdtraining is a method of staff training, which is based on the analysis and justification of the evaluation of the proposed options for solving the problem by other participants in the process and the development of their own ideas.

Crowdlending is a modern crowdfunding technology that is carried out online by providing credit for investment projects of individuals and legal entities basis on an Internet platform.

Crowdinvesting – investing funds and getting the maximum benefit from investing in a project – the object of crowdfunding.

Crowd marketing is the management of a wide range of consumers in a community to pursue a company's commercial interests.

The main advantages and disadvantages of the outlined crowd technologies are substantiated and the directions of their use in the activity of enterprises are indicated.

It is proved that the main areas of application of crowdfunding in the activities of enterprises can have been considered such as production, marketing, investment, innovation, finance, and administration.

Keywords: crowd technologies, crowdsourcing, crowdfunding, crowd work, crowd recruiting, crowd staffing, crowd training, crowdlending, crowd investing, crowd marking.

Стаття надійшла до редколегії 12.10.2020

Прийнята до друку 29.12.2020